

УДК 338.2

Русин-Гриник Р. Р.

Національний університет «Львівська політехніка»

АНАЛІЗУВАННЯ ФАКТОРІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Проаналізовані фактори, які впливають на результативність управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур. Проведено аналізування підприємницьких структур України, ідентифіковані групи факторів, які впливають на діяльність підприємницьких структур. Виявлено що протягом останніх років у сфері торгівлі в Україні посилюються процеси монополізації.

Ключові слова: конкурентоспроможність, товар, підприємницькі структури, монополізація, підприємницька структура.

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування суб'єктів господарювання в Україні ускладнені значною кількістю політичних та макроекономічних чинників. До факторів, які негативно впливають на діяльність вітчизняних підприємницьких структур, слід віднести військові дії на сході країни, девальвацію національної грошової одиниці, інфляцію, відсутність швидких реформ в економічному і політичному середовищі тощо. Це зумовлює проблематичність забезпечення зростання конкурентоспроможності українських підприємницьких структур, які функціонують у сфері торгівлі, оскільки значну частку товарів, які реалізуються через національному систему гуртових і роздрібних мереж, становить продукція закордонного виробництва.

Окрім названих проблем, варто додати, що в умовах економічного спаду економіки України, який значно поглибився з 2012 р. набувають особливого значення процеси монополізації, які полягають у витісненні великими підприємницькими структурами представників середнього і малого бізнесу, що несприятливо впливає на рівень здоров'я ринкової конкуренції і, відповідно, на інфляційні процеси в країні. Тому аналізування конкурентоспроможності вітчизняних підприємницьких структур є актуальним завданням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі аналізуванню конкурентоспроможності підприємницьких структур України приділяється чимала увага. Вітчизняні науковці акцентують увагу на проблемах їх розвитку, зокрема, у сфері гуртової торгівлі, тим самим обґрунтовуючи наявність несприятливих тенденцій у цій галузі економіки. До таких учених можна віднести М. Чорну [1] і О. Чернегу [9], які досліджували конкурентоспроможність вітчизняних підприємницьких структур на рівні міжнародних ринків і відзначили наявність несприятливих тенденцій, які мають місце у структурі сфери торгівлі. До закордонних учених, які у своїх дослідженнях торкнулися проблем розвитку підприємницьких структур у міжнародному аспекті, розглядаючи можливість розвитку торговельних відносин у площині ефективності використовуваної підприємницькими структурами методології, можна віднести Б. Бермана і Р. Джоела [4], М. Ісалову і Ф. Мамедова [2], М. Язикова [3], І. Ансоффа [5], В. Бесп'ятого [6], Є. Попова [7], Р. Фатхудинова [8] та інших.

Проте слід зазначити, що детальне дослідження конкурентоспроможності підприємницьких структур у межах окремої країни, особливо в Україні, недостатньо мірою висвітлено у науковій літературі, зокрема досить фрагментарним є факторний аналіз ефективності управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур.

Актуальність досліджуваної наукової проблеми та недостатній рівень її висвітлення у фахових наукових літературних джерелах зумовили вибір мети статті.

Мета статті – проаналізувати вплив факторів на управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур в Україні.

Виклад основного матеріалу. На підставі досліджень, а також опрацювання аналітичних звітів вітчизняних компаній ((Корпорація «АТБ», ПрАТ «Fozzy Group», мережа магазинів «Епіцентр», ПрАТ «Метро кеш енд Кері Україна», ПАТ «Рітейл Груп», ТзОВ «Ашан Україна Гіпермаркет») методом експертних оцінок виявлено, що на конкурентоспроможність підприємницьких структур впливає дві групи факторів. Першу репрезентують фактори, від яких лінійно залежать значення показників, що характеризують конкурентоспроможність підприємницьких структур. До другої групи належать фактори, які мають опосередкований вплив на значення показників конкурентоспроможності. Зокрема, йдеться про такі фактори, як:

– кількість конкуруючих підприємницьких структур (кількість підприємницьких структур, які належать до малих і середніх, є ознакою конкурентності ринку. Чим більше таких суб'єктів підприємництва у конкретному виді діяльності, тим більшою є ймовірність, що на ринку формуватимуться конкурентні ціни, будуть реалізовуватися інновації, підприємці дбатимуть про якість пропонуваного товарів. Упродовж 2010–2014 рр. на вітчизняному ринку спостерігалася зменшення кількості суб'єктів підприємництва; відбувалося поглиблення монополізації ринків через посилення впливу на них великого бізнесу, мала місце тінізація бізнесу. Упродовж 2016 р. зменшення кількості суб'єктів підприємництва, які функціонували в Україні, продовжувалося і відбувалося в основному за рахунок закриття суб'єктів підприємництва сфери середнього бізнесу (чисельність працівників від 50 до 250, річний дохід не перевищує 50 млн. дол. США) [11]. Судячи з цих тенденцій, сьогодні кількість конкуруючих підприємницьких структур є фактором негативної дії на рівень конкурентоспроможності підприємницьких структур;

– частка державних підприємств у конкретному виді економічної діяльності. Упродовж усіх років реформування національної економіки постійною була тенденція до зменшення кількості державних підприємств. Так, за даними Антимонопольного комітету України, у 2016 р. в Україні було 2121 підприємство природних монополій [16], а загальна кількість державних підприємств стала у десять разів меншою, ніж у 1991 р. Від роздержавлення економіки очікувалася раціоналізація управління активами, залучення приватних, зокрема іноземних, інвесторів для впровадження нових технологій,

створення конкурентних умов на ринках товарів і послуг, проте процеси приватизації, на жаль, не дали очікуваних результатів. Багато державних підприємств, які раніше були відомі своєю продукцією на вітчизняному і зарубіжних ринках, збанкрутували, через корупцію і недосконале законодавство. Обсяг іноземних інвестицій виявився занадто малим для того, щоб забезпечити поштовх для технологічного розвитку промисловості. В Україні з'явилися олігархи, що загалом, як фактор зовнішнього середовища, має негативний вплив на конкурентоспроможність підприємницьких структур);

– рівень розвитку антимонопольного законодавства. Директор із наукового розвитку Центру політико-правових реформ М. Хавронюк переконаний, що антимонопольне законодавство України характеризується чисельними корупційними ризиками, більшість із яких зосереджені у Законі «Про захист економічної конкуренції». Закон містить велику кількість оціночних понять, які Антимонопольний комітет України (АМКУ) та Кабмін можуть трактувати фактично на власний розсуд. Разом з іншими недоліками Закону це загрожує упередженістю та суб'єктивністю під час прийняття державних рішень щодо захисту економічної конкуренції [31]. Значною мірою проблеми монополізації ринків і чинного законодавства визнає і сам Антимонопольний комітет України. Так, на офіційному сайті цієї установи у Загальнодержавній програмі розвитку конкуренції в Україні на 2013–2023 роки зазначено, що сьогодні рівень розвитку конкуренції на товарних ринках в Україні залишається низьким, що негативно впливає на ефективність їх функціонування. Цьому є кілька причин, а саме: зростання цін, яке не може бути пояснено впливом об'єктивних чинників; надмірний рівень концентрації та монополізації окремих товарних ринків; низький рівень продуктивності праці та інноваційної спрямованості національної економіки. За результатами опитувань, організованих Антимонопольним комітетом України, конкуренцію вважають істотним фактором впливу на підприємницьку діяльність лише від 25 до 49% керівників підприємств промисловості, будівництва, роздрібною торгівлі, транспорту та 12% керівників сільськогосподарських підприємств. Протягом останніх років на товарних ринках, які не є ринками з конкурентною структурою, реалізовано понад 50% обсягу продукції [14]. Попри загалом негативну оцінку впливу рівня розвитку антимонопольного законодавства на рівень конкурентоспроможності підприємницьких структур, слід відзначити, що наприкінці 2016 р. Антимонопольний комітет України розпочав реалізацію проекту Twinning, який має на меті посилити спроможність Комітету ефективно застосовувати конкурентне законодавство відповідно до стандартів ЄС, що передбачатиме: адаптування конкурентного законодавства до стандартів ЄС; узгодження процесу контролю за концентраціями із стандартами ЄС; удосконалення Комітетом правозастосування конкурентного законодавства; здійснення дослідження ринків у обраних секторах та розвиток адвокатування конкуренції; посилення інституційних можливостей Комітету з метою імплементації реформ конкурентної політики [30];

– рівень корупції в органах державного управління. І. Михайлівська провела ретельний аналіз публікацій у світовій пресі, присвячених корупції в Україні. Як виявилось, у 2016 р. скандальні статті із наведенням конкретних корупційних фактів публікувались у таких відомих виданнях, як New York Times, Independent, Deutsche Welle, Die Welt, The Limes, L'Arena, Trend [27]. За дослі-

дженнями О. Костенка, сучасна корупція в Україні є корупцією кризового типу. З одного боку, вона породжена соціальною кризою в Україні, а з іншого боку, будучи породженням кризи, створює ґрунт для поглиблення кризи. Така корупція має здатність зводити нанівець будь-які реформи в країні, а також спричиняє відчуження України у світовому просторі. Корупція в Україні породила так зване політичне рейдерство, яке полягає у застосуванні прийомів політичної боротьби, заснованих на аморальному маніпулюванні законодавством і судами, і певною мірою легалізувала злочинність, що вчиняється завдяки зловживанню законодавством. О. Костенко слушно цитує англійського філософа Т. Карлейлема: «Будь-яка реформа, крім моральної, є марною...» [21]. Справді, частина суспільства, в тому числі і підприємницькі кола, вбачає у наявності корупції певні позитивні ефекти. Опираючись на досвід країн, які успішно подолали корупцію, з упевненістю можна стверджувати, що доти, доки такі ефекти будуть оцінюватися як позитивні, реформування національної економіки і розвиток підприємницьких структур не буде мати успіху. За даними Transparency International, сьогодні індекс сприйняття корупції в Україні становить 27 балів зі 100 можливих. Поруч з Україною, згідно з рейтингом, розмістилися Іран, Камерун, Непал, Нікарагуа та Парагвай. Найменш корумповані країни світу – Данія, Фінляндія і Швеція, а от найгірші справи у Північній Кореї та Сомалі [32]. В Україні від 30 до 50% опитаних визнали, що впродовж минулого року давали хабар. 63% респондентів вважають, що рівень корупції в Україні залишився таким самим, як був минулого року. 30% опитаних вважають, що рівень корупції зріс. Найбільш корумпованими, на думку опитаних в Україні, є суди [20];

– рівень розвитку інформаційної інфраструктури ринку. Інфраструктура – це сукупність підприємств і установ господарського комплексу, що обслуговують основні галузі виробничої сфери та сфери послуг, а також безпосередньо людей. Вони надають послуги для здійснення необхідних виробничих, економічних, організаційних зв'язків між складовими частинами господарства, забезпечують гідні умови життя населення [18]. Під інформаційною інфраструктурою слід розуміти комплекс установ, організацій, програмно-технічних засобів, які забезпечують взаємодію інформаційних потоків, функціонування та розвиток засобів інформації для задоволення потреб споживачів [19]. І. Кінаш аргументовано доводить, що формування інформаційної інфраструктури України повинно базуватися на засадах пріоритетності національно-технічного та інноваційного розвитку держави; формування необхідних для цього законодавчих і сприятливих економічних умов; загальнодоступних інформаційних ресурсів та забезпечення повсякденного доступу до телекомунікаційних послуг та інформаційно-комунікативних технологій [19]. У Законі України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» [15] розбудова інформаційної інфраструктури розглядається як одна з основних передумов побудови інформаційного суспільства.

Фактично недостатній рівень розвитку інформаційної інфраструктури є причиною того, що сучасний ступінь розбудови інформаційного суспільства в Україні порівняно зі світовими тенденціями є недостатнім і не відповідає потенціалу та можливостям України, оскільки відсутня координація

зусиль державного і приватного секторів економіки з метою ефективного використання наявних ресурсів; ефективність використання фінансових, матеріальних, кадрових ресурсів, спрямованих на інформатизацію, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у соціально-економічну сферу, зокрема в сільське господарство, є низькою; наявне відставання у впровадженні технологій електронного бізнесу, електронних бірж та аукціонів, електронних депозитаріїв, використанні безготівкових розрахунків за товари і послуги тощо; рівень інформатизації окремих галузей економіки, деяких регіонів держави є низьким; розвиток нормативно-правової бази інформаційної сфери недостатній; створення інфраструктури для надання органами державної влади та органами місцевого самоврядування юридичним і фізичним особам інформаційних послуг із використанням мережі Інтернет відбувається повільно; рівень комп'ютерної та інформаційної грамотності населення є недостатнім, впровадження нових методів навчання із застосуванням сучасних ІКТ – повільним; рівень інформаційної представленості України в Інтернет-просторі є низьким, а присутність українських інформаційних ресурсів – недостатньою; рівень державної підтримки виробництва засобів інформатизації, програмних засобів та впровадження ІКТ є недостатнім, що не забезпечує всіх потреб економіки і суспільного життя; спостерігаються нерівномірність забезпечення можливості доступу населення до комп'ютерних і телекомунікаційних засобів, поглиблення «інформаційної нерівності» між окремими регіонами, галузями економіки та різними верствами населення; не вирішуються у повному обсязі питання захисту авторських прав на комп'ютерні програми, відсутні системні державні рішення, спрямовані на створення національних інноваційних структур (центрів, технополісів і технопарків) із розроблення конкурентоспроможного програмного забезпечення.

У контексті розвитку інформаційної інфраструктури як фактора, що впливає на конкурентоспроможність підприємницьких структур, позитивним зрушенням є те, що у 2016 р. Кабінет Міністрів України ухвалив проект угоди про участь України у програмі ЄС «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу (COSME)». COSME полегшує підприємствам вихід на зовнішні ринки. Українські бізнесмени зможуть отримати фахові консультації та аналітику, супроводження експортно-імпоротної діяльності та розширення торговельно-економічних зв'язків. Освітня частина програми включає обмін досвідом, зокрема, із залученням коштів у межах програми «Еразмус для підприємців», різноманітні секторальні конференції, тренінги, семінари, програми з обміну, стажування. Із приєднанням до COSME українські малі та середні підприємства отримують повний доступ до Європейської мережі підприємств. Мережа EEN охоплює 65 країн, де працює понад 600 бізнес-асоціацій – фінансових та тих, що спеціалізуються на трансфері технологій. Це також понад 2,5 млн. компаній-учасниць, понад 16 000 технологічних розробок та бізнес-пропозицій. Протягом року EEN проводить близько 100 великих заходів для бізнесу, на яких шукають партнерів понад 9000 компаній-учасниць. Програма ЄС COSME 2014–2020 сприяє розвитку малого та середнього підприємництва (МСП), поліпшує бізнес-клімат та поширює підприємницьку культуру. Бюджет програми, яка передбачає практичну реалізацію принципів Small Business Act for Europe, становить 2,3 млрд. євро [29; 25]).

Логіка побудови структури факторів, які лінійно впливають на конкурентоспроможність підприємницьких структур, не є складною. Тут усі змінні належать до факторних або результативних ознак, які в сукупності впливають на конкурентоспроможність підприємницьких структур і, по суті, перебувають у відношенні до конкурентоспроможності підприємницької структури як елемент булеану:

$$\forall a \exists d \forall b (b \in d \leftrightarrow \forall c (c \in b \rightarrow c \in a)), \quad (1)$$

де $a \Leftrightarrow \bigcup S_p$;

$d \Leftrightarrow [\bigcup K_{p_1}, \dots, \bigcup K_{p_n}]$;

$b \Leftrightarrow [P_p \wedge F_s \wedge G_p]$;

c – сукупність умов внутрішнього і зовнішнього середовищ підприємницької структури, які безпосередньо (лінійно) впливають на усі факторні ознаки (b), що визначають значення результативних ознак першого (a) і другого (d) порядків.

Щодо факторів, які опосередковано впливають на конкурентоспроможність підприємницьких структур, то їх структуризація є більш складною. Критичний аналіз змістового наповнення цих факторів дає змогу стверджувати, що їх можна охарактеризувати трьома спільними ознаками, які впливають на конкурентоспроможність підприємницької структури (P), а саме наявністю:

A – суб'єктів, які є рушіями дії цих факторів (конкуренти, бізнес-партнери, органи державного управління);

B – інтересів (мотивів) суб'єктів (прибуток, частка ринку, ринкова вартість капіталу, суспільні інтереси тощо);

C – способів впливу на підприємницькі структури (через ринкове позиціонування пропонованих товарів і послуг, умови постачання сировини, матеріалів, готової продукції тощо, відсоткову ставку, податки, ліцензійні умови тощо).

Відношення між цими спільними елементами вказаної групи факторів найбільш адекватно можна описати положеннями теореми Хаусдорфа.

За допомогою цієї теореми доведено існування певної підмножини двовимірної сфери як структури факторів, що нелінійно впливають на конкурентоспроможність підприємницьких структур. У формалізованому вигляді це виглядає як об'єднання трьох непересічних множин A , B і C , конгруентних одна одній і безлічі $B \cup C$. $P = A \cup B \cup C$. Виділені фактори можуть набувати безлічі значень факторів, від яких вони залежать, тобто

$$B = bA; C = b^{-1}A; B \cup C \subset B \cup C \cup \{1, \dot{a}\} = \dot{a}A, \quad (2)$$

де b – безліч значень факторів, від яких залежить B ;

b^{-1} – безліч значень факторів, від яких залежить C ;

\dot{a} – безліч значень всіх інших факторів, від яких залежить P .

Оскільки виділені фактори є множиною безлічі варіантів значень факторів, які їх визначають, то очевидно, що існує певна множина безлічі варіантів значень A , B і C , яку позначимо \bar{S}^2 . За теоремою Хаусдорфа

$$\bar{S}^2 = A \cup B \cup C, \quad (3)$$

де $A = |A|$, $B = |B|$, $C = |C|$,

$|A|$, $|B|$, $|C|$ – кардинали або кількості елементів кінцевої безлічі.

$$\text{Звідси } B = bA; C = b^{-1}A; B \cup C \subset aA. \quad (4)$$

Таким чином, оскільки a і b є ізометрії, ми отримуємо, що A , B і C конгруентні (мають спільну основу, є елементами однієї і тієї ж множини) і $A \cup B$ конгруентні підмножині C . Виходячи з цього, a і b є мірилами якості, властивостями, які визначають A , B і C , тобто P .

Висновки та пропозиції. Отримання відомостей про відносну значущість факторів є необхідною, але недостатньою умовою для аналізу можливостей підвищення рівня конкурентоспроможності підприємницьких структур, а також обґрунтованого прийняття управлінських рішень,

пов'язаних із використанням виявлених можливостей. Проведені дослідження дають змогу стверджувати, що необхідними є також дані щодо взаємозв'язку факторів. Отримання такої інформації уможливить побудову схем виникнення причинно-наслідкових зв'язків між факторами. Для виконання цього завдання доцільно застосувати ізоморфний аналіз, оскільки він дає змогу згрупувати фактори за ознакою подібності їхньої структури. З огляду на це, застосування цього виду аналізу вимагає встановлення структури факторів, виділення їх елементів.

Список використаних джерел:

1. Чорна М.В. Сучасні особливості розвитку роздрібної торгівлі України / М.В. Чорна // Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах конкурентного середовища: Тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. Первомайськ : ХДУХТ, 2010. С. 191–192.
2. Исалова М.Н., Мамедова Ф.И. Формирование эффективной организационной формы функционирования сетевой торговой фирмы // Транспортное дело России. 2008. № 4. С. 27–35.
3. Языков М.С. Формализация взаимоотношений субъектов экономической деятельности в сфере розничной торговли // Вестник непрерывного образования. 2009. № 2. С. 52–64.
4. Барри Берман, Джозел Р. Эванс Розничная торговля: стратегический подход. М.: «Вильямс», 2003. 1184 с.
5. Ансофф И. Стратегическое управление / Пер. с англ.; Науч. ред. и авт. пред. Л.И. Евенко. М.: Экономика, 2004. 489 с.
6. Беспятых В.И. Управление качеством и конкурентоспособностью продукции в АПК: Дис. ... д-ра экон. наук: 08.00.05. Киров, 2000. 394 с.
7. Попов Е. Услуги образования и рынок // Российский экономический журнал. 1992. № 6. С. 43–49.
8. Портер М.Е. Конкуренция. М.: Вильямс, 2005. 608 с.
9. Робинсон Дж. Экономическая теория несовершенной конкуренции. М.: Прогресс, 1986. 472 с.
10. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. М.: ИНФРА-М, 2004. 312 с.
11. Фатхутдинов Р.А. Стратегическая конкурентоспособность: Учебник. М.: Экономика, 2005. 504 с.
12. Чернега О.Б. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємств. Донецьк, 2004. 53 с.
13. Гейер Г.В. Финансова вартість брендів і методи її оцінки. Aaker, David A. Building Strong Brands. N.Y.: The Free Press, 1996.
14. Георгіаді Н. Сучасний стан підприємницької активності в Україні. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4818>.
15. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
16. Загальнодержавна програма розвитку конкуренції в Україні на 2013–2023 роки. URL: <http://www.amc.gov.ua>.
17. Зведений перелік суб'єктів природних монополій у 2016 році. URL: <http://www.amc.gov.ua/>.
18. Ізометрія. URL: uk.wikipedia.org.
19. Інфраструктура, її види. Розвиток ринкової інфраструктури в Україні, її галузі і комплекси. URL: <http://edufuture.biz/index.php>.
20. Кінаш І. Зарубіжний досвід формування інформаційної інфраструктури. URL: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?
21. Корупція у світі: в Україні найбільш корумповані – суди. URL: <http://4vlada.com/analytics/2615>.
22. Костенко О. Корупція в Україні – основний антиукраїнський чинник. URL: <http://uapress.info/ru/blog/show/ynTWsYsN7oBt6dG/>.
23. Крикавський Є. Маркетингова товарна політика: підручник / Є. Крикавський, І. Дейнега, О. Дейнега, Р. Патора. 3-ге вид., доп. і перероб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 360 с.
24. Крупнейшие ритейлеры Украины по версии Forbes / Интернет-видання «Retail Community». URL: <http://retail-community.com.ua/news/management/289-krupneyshie-riteyleryi-ukrainyi-po-versii-forbes>. 03.11.2014 р.
25. Майбутній антирекорд: рейтинг ефективності ритейлерів-2015 / Интернет-портал видання «Forbes Україна». URL: <http://forbes.net.ua/ua/magazine/forbes/1408358-majbutnij-antirekord-rejting-efektivnosti-ritejleriv-2015>. – 19.01.2016 р.
26. Малий та середній бізнес України зможе отримати доступ до програми ЄС COSME з бюджетом у 2,3 млрд. євро. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248762883.
27. Мера множества. URL: <http://dic.academic.ru>.
28. Михайлівська І. Підсумки-2016. Україна очима світу: війна, корупція, Гонтарєва... URL: <http://glavcom.ua/publications/pidsumki-2016-ukrajina-ochima-jevrovi-vijna-korupciya-gontareva-389588.html>.
29. Найбільші українські торговельні мережі звинуватили у змові підвищити ціни / Интернет-видання «Gazeta.ua». URL: http://gazeta.ua/articles/economics/_najbilshi-ukrayinski-torgovelni-merezhi-zvinuvatili-u-zmovi-pidvischiti-cini/516367-16.09.2013 р.
30. Постанова Кабінету Міністрів України № 83 від 7.03.2015 р. затверджено «Перелік об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки та безпеки держави». Зведений перелік суб'єктів природних монополій у 2016 році. URL: <http://www.amc.gov.ua/>.
31. COSME 2014–2020. URL: <https://ec.europa.eu/easme/en/cosme>.
32. ENN/EnterpriseEuropeNetwork. URL: <http://een.ec.europa.eu>.
33. АМКУ розпочав вдосконалення конкурентного законодавства в рамках проекту ЄС TWINNING. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/130392>.
34. Антимонопольне законодавство створює чисельні можливості для корупції. URL: <http://pravo.org.ua>.
35. Топ 10 крупнейших украинских продуктовых ритейлеров / Інформаційний портал «Lira.Бізнес». URL: <http://biz.liga.net/all/fmcg/stati/2740497-top-10-krupneyshikh-ukrainskikh-produktovykh-ritejlerov-.htm>. – 29.05.2014 р.

Русин-Грынык Р. Р.

Национальный университет «Львовская политехника»

АНАЛИЗ ФАКТОРОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТЬ УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИХ СТРУКТУР

Резюме

Проанализированы факторы, влияющие на результативность управления конкурентоспособностью предпринимательских структур. Проведен анализ предпринимательских структур Украины, идентифицированы группы факторов, влияющих на деятельность предпринимательских структур. Выявлено, что в последние годы в сфере торговли в Украине усиливаются процессы монополизации.

Ключевые слова: конкурентоспособность, товар, предпринимательские структуры, монополизация, предпринимательская структура.

Rusyn-Grynyk R. R.

National University "Lviv Polytechnic"

ANALYZING FACTORS AFFECTING THE RESULT OF CONTROL OF BUSINESS STRUCTURES

Summary

The author analyzes the scientific literature sources on the factors influencing the effectiveness of the management of the competitiveness of business structures. The analysis of Ukrainian business structures, identified groups of factors that influence the activities of entrepreneurial structures. It has been revealed that in recent years in the field of trade in Ukraine, monopolization processes are intensifying.

Key words: competitiveness, commodity, entrepreneurial structures, monopolization, business structure.

УДК 330.111.44:338.43:631.11:658

Сас Л. С.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОНОВЛЕННЯ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто складники методології дослідження процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств та обґрунтовано необхідність застосування наукового підходу до його вивчення і здійснення. Визначено та розкрито методологічні засади дослідження технологічного оновлення виробництва. Виокремлено методи дослідження зазначеного процесу.

Ключові слова: методологія дослідження, методологічні засади, методи, технологічне оновлення виробництва, сільськогосподарські підприємства.

Постановка проблеми. Важливість технологічного оновлення виробництва в інноваційному розвитку сільськогосподарських підприємств зумовлює необхідність застосування наукового підходу до його вивчення та здійснення. Результативне наукове дослідження процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств ґрунтується на відповідній методології та адекватному методичному інструментарії, що забезпечує теоретичну обґрунтованість та наукову доказовість його результатів. Аналіз економічних джерел [1, с. 15; 2, 57; 3, с. 91–92; 4, с. 49; 5, с. 93; 6, с. 58; 7, с. 207] свідчить, що невід'ємним складником методології є методологічні засади та методи дослідження обраного об'єкта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика методології економічних досліджень, в тому числі щодо інноваційної діяльності підприємств, знаходиться у полі зору багатьох учених: Л.І. Антошкіної, І.Г. Брітченко, О.І. Волкова, А.П. Гречан, М.П. Денисенко, Д.Л. Єріна, А.М. Єрін, В.Б. Захожай, В.С. Калашника, А.М. Кандиби, А.О. Князевич, О.М. Карпаш, М.О. Карпаш, Я.С. Ларіної, С.М. Матвієнко, С.В. Мочерного, П.М. Райтера, Д.М. Стеченко, Р.І. Тринько, О.А. Устенко, С.І. Юрія та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не применшуючи ролі та значення напрацювань авторів, слід зазначити, що питання методологічних засад та методів дослідження процесу технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств потребує детальнішого розгляду відповідно до сучасних умов господарювання та особливостей діяльності сільськогосподарських підприємств.

Метою статті є визначення та обґрунтування методологічних засад та методів дослідження технологічного оновлення виробництва з метою ефективного налагодження цього процесу на сільськогосподарських підприємствах у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. У тлумачному словнику української мови поняття «засада» трактується як основа чогось, те головне, на чому щось ґрунтується; головне, вихідне положення; основа світогляду, правило поведінки; спосіб, метод здійснення чого-небудь [8, с. 355–356]. Такої ж думки дотримується С.М. Матвієнко, розуміючи під методологічною основою дослідження основне, вихідне положення, на якому базується наукове дослідження [2, с. 57].

Серед методологічних засад дослідження технологічного оновлення виробництва сільськогосподарських підприємств вважаємо за доцільне виокремити: